

ArtHub

ART HUB -HANKE OSAAMISYHTEISÖMALLIT

1. Taustaa osaamisyhteisöille
2. Osaamisyhteisöt Pohjois-Savossa
 - 2.1 Warkauden Ruukki Varkaus
 - 2.2 TaideSavotta & Väre Kiuruvesi
 - 2.3 Mylly Kuopio
3. Osaamisyhteisömallit

POHJOIS-SAVON
TAIDETOIMIKUNTA

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

1. Taustaa osaamisyhteisöille

Luovan alan osaamisyhteisöjä tai -keskuksia on perustettu viime vuosina moneen kaupunkiin. Niitä voidaan kutsua kulttuurikeskuksiksi, luovien alojen keskuksiksi, kulttuuri-tehtaiksi tai kulttuuritakomoiksi¹. Osa keskuksista toimii lähinnä tilana jota toimijat voivat vuokrata, osa tarjoaa ravintolapalveluja tai esiintymis- ja näyttelytiloja ja osassa yhteistyö ja yhteiset projektit ovat merkittävässä osassa.

Luovien alojen keskuksista kartoituksensa tehnyt Heli Sutinen esitteli kahdentoista² erilaisen luovan alan keskuksen tai sellaiseksi suunnitellun toiminta-, ansainta- ja rahoitusmalleja. Hänen mukaansa parhaimmat tulevaisuudennäkymät ovat niillä keskuksilla, joiden taustatukena on kaupunki. Alhaiset vuokrat kuitenkin auttavat pitkien vuokrasuhteiden syntymisessä, ja joillain paikkakunnilla onkin mahdollista kattaa vuokrilla kiinteistökulut.³

Tilojen tarjoamisen lisäksi luovan alan keskuksien tärkeänä tehtävä on tukea ja kehittää luovia toimialoja⁴. Keskuksen toimintamallista ja toimijoista riippuen se voi olla samalla ”kansalaisten olohuone” ja kulttuurimatkaileukohde. Lisäksi toimivan infrastruktuurin ja kontaktiverkoston hyödyntäminen mahdollistavat uusien palvelujen ja kokeilujen syntymisen ja auttavat niiden esille saamisessa⁵.

2. Osaamisyhteisöt Pohjois-Savossa

Hankkeen tavoitteena oli luoda uusia alueellisia yhteenliittymiä jotka kasvattavat luovien alojen tunnettuutta ja tarjoavat mahdollisuuksia yhteistyölle, uudenlaisten innovatiivisten kulttuurisisältöjen ja palvelujen syntymiselle ja yhteiselle markkinoinnille. Näin parannetaan taide- ja kulttuurialan toimijoiden elinkeino- ja toimintamahdollisuuksia. Osaamisyhteisöt ovat pysyviä verkostoja ja tukipaikkoja, joista saa apua hankkeen jälkeenkin.

1 Inkinen Sam: *Visioita luovasta Lahdesta. Selvitys Lahden alueen luovan talouden laajuudesta, merkityksestä sekä mahdollisuuksista*. 2010.
[http://www.arthub.fi/uploads/raportit_ja_julkaisut/visioita_luovasta_lahdesta.pdf]

2 Ikaalisten KulttuuriCampus, Hämeenlinnan Verkatehdas, Oulun Kulttuuripesula, Kuopion Mylly, Porvoon Taidetehdas, Turun Logomo, Seinäjoen Rytmikorjaamo, Hämeenlinnan Wetterhoff kortteli, Jyväskylän Crazy Town, Uusikaarlepyyn Juthbacka kulttuurikeskus, Helsingin Kaapelitehdas ja Vaasan Rockwerstas.

3 Sutinen 2011. / Sutinen Heli: *Luovien alojen keskusten toiminta ja organisointi Suomessa. Missä mennään 2011* Proseminarityö Kulttuurituotannon ko. Toukokuu 2011.

4 Inkinen 2010.

5 Heikkinen Raine: *Kaapelitehtaan kehittäminen luovan alan hautomoksi*. Opinnäytetyö. HUMAK Kulttuurituotannon koulutusohjelma. 04/2011.

Hankkeen aikana perustettiin Pohjois-Savoon kolme erilaista osaamisyhteisöä. Lisäksi läntisessä Art Hub luovan alan osaamisyhteisö -hankkeessa tehtiin selvitys Lahden luovan talouden mahdollisuuksista, 'Visioita luovasta Lahdesta' ⁶. Selvitystyöt, perustamisen vaiheet ja taustaorganisaatiot ovat osaamisyhteisöissä erilaisia, mutta lähtökohdat tarpeille samat; luovan alan toimijat ovat tarvinneet työskentelytiloja ja verkostoja.

2.1 Warkauden Ruukki Varkaus

Varkauden osaamisyhteisön toimintamallin kirjoitti Henri Ulmanen talvella 2010. Hän avaa selvityksessään luovan alan toiminnan ja tilojen tarvetta alueella. Varkauden taiteilijoilla, käsityöläisillä ja organisaatioilla on ollut pitkään puute työtiloista ja toimivasta luovan alan ympäristöstä. Taiteilijoiden lisäksi tiloja tarvitsevat myös erilaiset tapahtumat ja lastenkulttuurin toteuttajat. ⁷

Selvityksen mukaan tiloja tarvitaan ja voidaan käyttää työtilojen lisäksi mm. työpajojen järjestämiseen, järjestöjen tarpeisiin, taiteilijaresidensseiksi, näyttely- ja myymälätiloiksi alueen taiteilijoille, Lastenkulttuurikeskus Versolle ja muuhun lasten vapaa-ajan toimintaan. Tiloista hyötyvät toimijat yhteistyön lisäksi monella tavalla; yhteiset tilat mahdollistavat kulujen jakamisen, työskentelyyn on innovatiivinen ja inspiroiva ympäristö. Lisäksi yhteisön tuoma näkyvyys ja tavoitettavuus on parempi kuin erillään toimittaessa.

Osaamisyhteisön tilat sijaitsevat entisessä käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa ravintola Kaks Ruusun yhteydessä Varkauden keskustassa. Nämä kolmessa kerroksessa sijaitsevat n. 1800 neliön tilat soveltuvat hyvin luovan alan yhteisölle; tilat ovat hyväkuntoisia, helposti käyttöön otettavia ja niitä voidaan tarvittaessa räätälöidä asiakkaan toiveiden mukaan. Korjauskustannukset muodostuvat lähinnä pintaremontista ja vuokra on kohtuullinen. Kirjallisen suunnitelman lisäksi toimintamalliin on tehty pohjapiirustus-suunnitelmat tilojen käytöstä.

Taiteellisia tapahtumia kohteessa on jo järjestetty; ravintola Kaks Ruusussa on toteutettu musiikkiesityksiä, taidenäyttelyitä ym. jo aiemmin. Tällä hetkellä tiloissa on luovan alan

⁶ Inkinen Sam: *Visioita luovasta Lahdesta. Selvitys Lahden alueen luovan talouden laajuudesta, merkityksestä sekä mahdollisuuksista*. 2010.
[http://www.arthub.fi/uploads/raportit_ja_julkaisut/visioita_luovasta_lahdesta.pdf]

⁷ Ulmanen Henri: *WARKAUDEN RUUKKI Toimintamalli Varkauden alueen luovien alojen osaamisyhteisöstä Arthub hankkeelle*. 2010.
[http://www.arthub.fi/uploads/raportit_ja_julkaisut/warkaus_osaamisyhteiso.pdf]

ammattilaisten työpajoja ja näyttelytila. Jatkossa keskukseen on suunniteltu esimerkiksi esittävien taiteiden tapahtumia jotka tullaan toteuttamaan yhteistyössä ravintolan kanssa.

2.2 TaideSavotta & Väre Kiuruvesi

Ylä-Savon osaamisyhteisön toiminta alkoi eri tavalla kuin Varkaudessa. TaideSavotaksi nimetty osaamisyhteisö aloitti toimintansa keväällä 2010 yhdistämällä ylä-savolaisia luovan alan toimijoita tapahtumilla, ts. verkostoitumalla toiminnan kautta. Toteuttajina toimivat Leena Tikkanen ja Jukka Mulari.

TaideSavotta määritteli toiminnalleen kolme tavoitetta; verkoston, toimitilan ja tuotteet. Myös matkailun ja liiketoiminnan yhdistämistä pidettiin alusta asti tärkeinä. Mukaan toimintaan kutsuttiin taiteen ja kulttuurin ammattilaisia ja harrastajia, yhdistyksiä ja yrittäjiä. Sähköpostitiedotuksen lisäksi järjestettiin infotilaisuuksia Iisalmessa, Kiuruvedellä, Lapinlahdella, Sonkajärvellä ja Vieremällä. Tilaisuuksissa esiteltiin hanketta ja pyrittiin synnyttämään uusia ajatuksia ja toteuttamisideoita.

Yleisö ja tapahtumajärjestäjät ottivat hyvin vastaan erilaisia kesätapahtumia useissa kunnissa kiertäneen TaideSavotan. Lisäksi hanke sai runsaasti huomiota medioissa.⁸

Verkosto löysi tilat Kiuruveden vanhasta kirjastotalosta, ja vuoden 2011 alussa sinne muuttivat ensimmäiset vuokralaiset. Väre-nimen saaneen luovien alojen keskuksen avajaisia vietettiin syyskuussa 2011. Tällä hetkellä tiloissa toimii kansalaisopiston käsi- ja kuvataideryhmiä, Taidehuoltamo Lenn-Art, Kiuruveden Maalaiskaupunginteatteri, Kiuruveden Kameraseura ja Kiuruveden Luonnonystävät.

3. Mylly Kuopio

Luovien alojen toimijoiden tarpeita toimialakeskuksen suhteen selvittänyt kartoitus toteutettiin Kuopiossa talvella 2006-2007 Pohjois-Savon taidetoimikunnan toimesta. Vastauksissa 136 luovan alan toimijaa kertoi tila- ja palvelutarpeistaan. Tämän jälkeen kartoitettiin sopivia tiloja, toiminnan mallia ja muotoa sekä mahdollisia yhteistyökumppaneita.⁹

⁸ Tikkanen Leena: *TaideSavotta – Ylä-Savon luova yhteisö RAPORTOINTI* 31.1.2011
[http://www.arthub.fi/uploads/raportit_ja_julkaisut/Taidesavotta.pdf]

⁹ Pohjois-Savon taidetoimikunta: *Kysely LUOVIEN TOIMIALOJEN KESKUKSEN tarpeellisuudesta*

Sopivat tilat löytyivät Kuopion satamasta. Tilojen käyttö ja remontointi suunniteltiin ja toteutettiin vuonna 2009. Syksyllä perustettiin luovien alojen yhdistys Pro Mylly ry vastaamaan tilojen vuokraamisesta. Tällöin tehtiin myös aiesopimuksia muutosta toimijoiden kanssa. Remontin jälkeen ensimmäiset vuokralaiset muuttivat Myllyn 1. ja 4. kerrokseen syksyllä 2009. Varsinainen toiminta Myllyssä alkoi keväällä 2010. Tällä hetkellä toimijoita Myllyssä on noin 50.

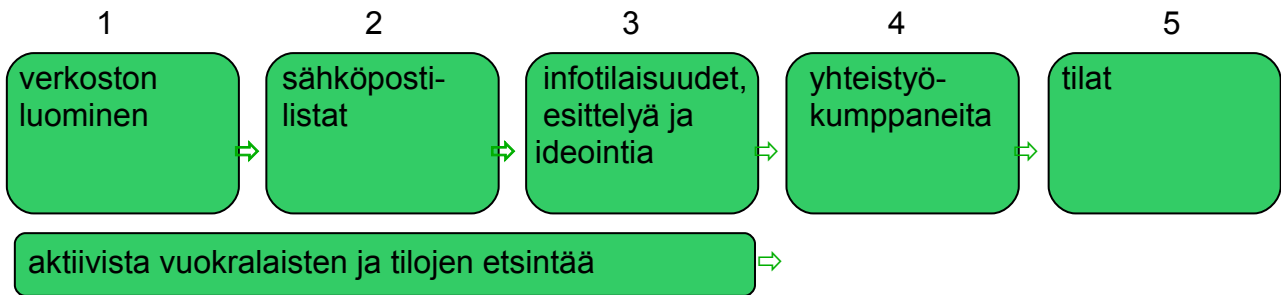
3. Osaamisyhteisömallit

Kaikki kolme Art Hub -hankkeen piirissä tehtyä osaamisyhteisöä on tehty eri tavalla. Jokaisessa mallissa on tehty selvityksiä ja kartoituksia, jotka ovat tärkeitä huolimatta siitä, onko tila valmiina vai ei. Näiden kolmen yhteisön syntyhistorioiden pohjalta on mallinnettu kolme erilaista tapaa osaamisyhteisön rakentumisesta yhteisen toimitilan ympärille. Käytännön toimenpiteitä peilaavat mallit ovat yleispäteviä ja muunneltavissa minne tahansa, paikasta riippumatta. Mallien esittelyssä on otettu huomioon lähtötilanne ja olemassaolevat resurssit.

Kiuruvedellä osaamisyhteisö alkoi laajana kuntarajat ylittävänä verkostona joka alkoi yhteisten tapahtumien kautta. Varkaudessa tehtiin tilaselvitys ja Kuopiossa toimijoiden tarpeiden kartoitus, tilojen suunnittelua ja perustettiin toimijaorganisaatio.

1) Kiuruveden malli – verkostosta luovien alojen keskuksiksi

Millaisessa tilanteessa ja millaisin resurssein tämä sopii? Kun on jo olemassa toimija tai organisaatio joka voi kerätä verkostoa ja järjestää infotilaisuuksia. Toiminnan kautta voidaan osoittaa luovien alojen toimijoiden määrää ja tarpeita ja mahdollisuuksia.

1) Verkoston luominen: kuntien kulttuurisihteerit, yritysneuvojat ja muut tahot joilla on rekistereitä luovien alojen toimijoista

2) Sähköpostilistat: yhteystiedoista sähköpostituslista, jolle tiedotetaan hankkeen edistymisestä ja tapahtumista

3) Infotilaisuudet, esittelyä ja ideointia: tilaisuuksia ja tapaamisia eri kunnissa, esitellään hanketta ja haetaan uusia ideoita ja ajatuksia

4) Yhteistyökumppaneita: matkailualalta, liike-elämästä ja hyvinvointipalveluista sekä yhdistyksiä, yrityksiä ja toimijoita tapahtumien toteuttajiksi ja mahdollisiksi vuokralaisiksi

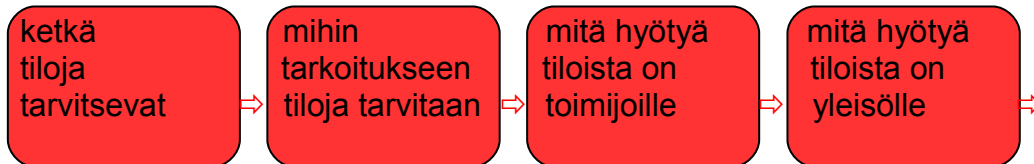
5) Tilat: verkoston toiminnan jatkuvuutta

+ aktiivista vuokralaisten ja tilojen etsintää

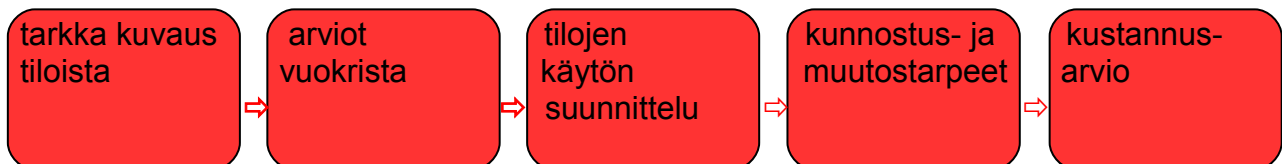
2) Varkauden malli – tiloista yhteisöksi

Tämä malli sopii tilanteeseen jossa tilat tulevalle osaamisyhteisölle on jo löydetty. Tässä esitetään kartoituksen pääkohdat.

1) Kartoitus / käyttäjät

2) Kartoitus / tilat

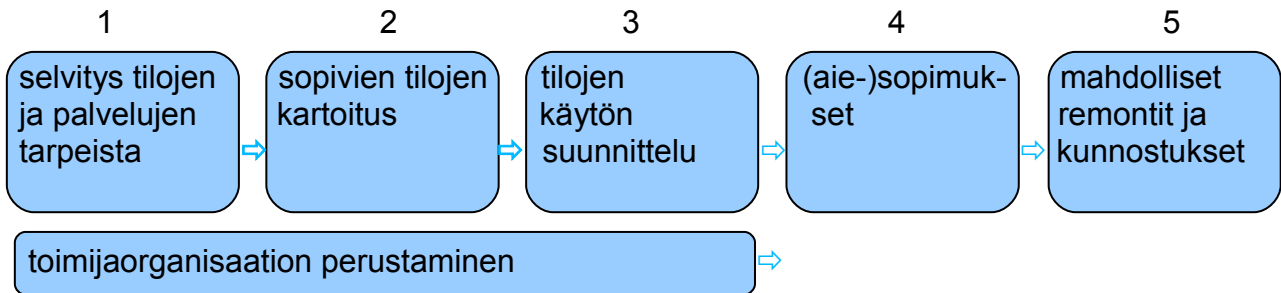

3) Kartoitus / sidosryhmät

esim. elinkeinopalvelut, kehittämissyhtiöt, matkailu, kulttuuri- & museotoimi →

3) Myllyn malli – selvityksestä sopiviin tiloihin

Tämä malli sopii tilanteeseen jossa on kontaktit ja resurssit selvityksen tekemiseen, tilojen kartoittamiseen ja tilasuunnitteluun. Toimijaorganisaation voi olla jo perustettuna tai se voidaan perustaa vasta tilojen löydyttyä.

1) Selvitys tilojen ja palvelujen tarpeesta: luovan alan toimijoille suunnattu kysely, jossa vastaajat voivat kertoa tilatarpeistaan, tilojen koosta, varustelusta yms.

2) Sopivien tilojen kartoitus: kun tiedetään minkätyyppisiä tiloja ollaan hakemassa, voidaan

3) Tilojen käytön suunnittelu:

4) (Aie-)sopimukset: vuokralaisten sitouttaminen

5) Mahdolliset remontit ja kunnostukset: tilojen kunnostus vuokralaisten ja asiakkaiden tarpeita vastaaviksi

+ Toimijaorganisaation perustaminen: tiloja vuokraava toimija voi olla yhdistys tai yritys